

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ประวัติศาสตร์ ป. 4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์
- ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้แกนกลาง
- มุ่งพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี
- มุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
- มุ่งพัฒนาความรู้แบบบูรณาการเป็นองค์รวม
- กิจกรรมสอดคล้องกับแนวคิด Backward Design และ BBL
- กิจกรรมสร้างเสริมพหุปัญญาและความเข้าใจที่คงทนของผู้เรียน
- กิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการทางสังคมศึกษา
- แบบทดสอบ วัดผล ประเมินผล หลากหลาย ครอบคลุมทุกด้าน

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สารานุกรม

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสาราณราชบุรี เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทร. 02 222 9394 • 02 222 5371-2 FAX 02 225 6556 • 02 225 6557

email: info@wpp.co.th

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ประวัติศาสตร์ ป. 4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ คัดแปลง และเผยแพร่

ส่วนใดส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เขียน

สุเทพ จิตร์ชื่น กศ.บ., กศ.ม.

มนัสวี ฌัฐฐาพิสุทธิ ศศ.บ., M.A.

บุญรัตน์ รอดดา ศษ.บ.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

สมพร อ่อนน้อม พธ.บ., นศ.บ.

ISBN 978-974-18-0000-0

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์พัฒนาพานิช จำกัด นายเรงชัย จงพิพัฒนสุข กรรมการผู้จัดการ

สื่อการเรียนรู้ ป.1-ป.6 (ชั้นละ 1 เล่ม) ตัวชี้วัด เป็นชั้นปี ตามหลักสูตรแกนกลางฯ 2551

- หนังสือเรียน (สท. อนุญาต) ● แบบฝึกทักษะ ● ฉบับสมบูรณ์แบบ ● แผ่นฯ (CD)

1) หนังสือเรียน 2) แบบฝึกหัด 3) ฉบับ สมบูรณ์แบบ 4) แผ่นฯ (CD)

- หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) ภาษาไทย ป. 1-6 เล่ม 1-2..... สุระ ดามา พงษ์ และคณะ
- หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) คณิตศาสตร์ ป. 1-6 เล่ม 1-2..... ประทุม พร ศรี วัฒนกุล และคณะ
- หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) วิทยาศาสตร์ ป. 1-6..... ดร.บัญชา แสนทวี และคณะ
- หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ป. 1-6..... สุเทพ จิตร์ชื่น และคณะ
- หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) สุขศึกษาและพลศึกษา ป. 1-6..... ผศ. เขียวลิต ภูมิภาค และ คณะ
- หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) ศิลปะ ป. 1-6..... ทวี ศักดิ์ จรุงกิจ และ คณะ
- หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) การ งานอาชีพและเทคโนโลยี ป. 1-6..... อรุณี ลิ้มศิริ และ คณะ
- หนังสือเรียน • แบบฝึกทักษะ • ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) เทคโนโลยีสารสนเทศ ป. 1-6..... ดร.ศิริไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และ คณะ

- หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • แผ่นฯ • ซีดี Tops ป. 1-6..... Rebecca York Hanlon และ คณะ
- หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • แผ่นฯ • ซีดี Gogo Loves English ป. 1-6..... Stanton Procter และ คณะ
- หนังสือเรียน • แบบฝึกหัด • แผ่นฯ • ซีดี BINGO! ป. 1-6..... Ken Methold และ คณะ

สื่อ การ เรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ • แผ่นฯ (CD) ภาษา อังกฤษ ป. 1-6..... ดร.ประไพพรรณ เอ็ม ชู และ คณะ

สื่อ การ เรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ หลักการ ใช้ ภาษาไทย ป. 1-6..... สุระ ดามาพงษ์ และ คณะ

สื่อ การ เรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ เศรษฐกิจ พอเพียง ป. 1-6..... พิชญ เพชรพัชรกุล และ คณะ

สื่อ การ เรียนรู้ ฉบับสมบูรณ์แบบ คุณธรรม นำ ความรู้ ป. 1-6..... สุเทพ จิตร์ชื่น และ คณะ

กิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี ฉบับสมบูรณ์แบบ ป. 1-6..... ดร.อำนาจ ช่างเรียน และ คณะ

กิจกรรม ยุวกาชาด ฉบับสมบูรณ์แบบ ป. 1-6..... ดร.อำนาจ ช่างเรียน และ คณะ

คำนำ

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ป. 4 เล่มนี้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด **Backward Design** □ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered) ตามหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม บทบาทของครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้ในเชิงบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

การจัดทำคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์เล่มนี้ได้จัดทำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งครอบคลุมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ภายในเล่มได้นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายชั่วโมงตามหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ยังมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และด้านทักษะ/กระบวนการ ทำให้ทราบผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทันที

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์เล่มนี้นำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ และโครงสร้างการแบ่งเวลารายชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ในสื่อการเรียนรู้ สมบูรณ์แบบ และหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน แบ่งเป็นแผนย่อยรายชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู ประกอบด้วยแบบทดสอบต่าง ๆ และความรู้เสริมสำหรับครู ซึ่งบันทึกลงในแผ่นซีดี (cd) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ป. 4 เล่มนี้ได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย หวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงการจัดแผนการจัดการเรียนรู้	1
1. แนวทางการใช้แผนการจัดการเรียนรู้	2
2. สัญลักษณ์ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้	5
3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design	6
4. เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้-การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์	18
5. ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีกับสาระการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้	21
6. โครงสร้างการแบ่งเวลารายชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้	23
ตอนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้	24
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ช่วงเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์	25
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	25
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	26
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ช่วงเวลาทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ	28
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์	31
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์	34
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	34
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	35
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์	37
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	40
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย	43
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	43
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	44
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ยุคก่อนประวัติศาสตร์	46
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ยุคประวัติศาสตร์	50
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย	53
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	53
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	54

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การสถาปนาราชวงศ์พระร่วงแห่งสุโขทัย	56
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 พระมหากษัตริย์สุโขทัย	59
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การปกครองสมัยสุโขทัย	62
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เศรษฐกิจสมัยสุโขทัย	65
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 การสิ้นสุดสมัยสุโขทัย	68
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 บุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย	71
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	71
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	72
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 พ่อขุนศรีอินทราทิตย์	75
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	78
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 พระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)	81
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย	84
ผังมโนทัศน์เป้าหมายการเรียนรู้และขอบข่ายภาระงาน/ชิ้นงาน	84
ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	85
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 ศิลปกรรม	88
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 ขนบธรรมเนียมประเพณี	91
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 อักษรไทย	94
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 เครื่องสังคโลก	97
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19 การชลประทาน	100
ตอนที่ 3 เอกสาร/ความรู้เสริมสำหรับครู.....	103
ตอนที่ 3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี และสาระการเรียนรู้แกนกลาง.....	104
ตอนที่ 3.2 โครงการและแฟ้มสะสมผลงาน.....	106
ตอนที่ 3.3 ผังการออกแบบการจัดการเรียนรู้และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมง.....	111
ตอนที่ 3.4 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ประจำหน่วยการเรียนรู้.....	113
ตอนที่ 3.5 แบบทดสอบปลายภาค/ปลายปี.....	125
ตอนที่ 3.6 ใบงาน แบบบันทึก และแบบประเมิน.....	138